

ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАОЧНОСТІ У НАВЧАННІ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

А. В. Берліменко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Лексика в системі мовних засобів є одним з найважливіших компонентів мовної діяльності. Це визначає її важливе місце на кожному уроці іноземної мови [2, 112].

Лексика – це той словесний матеріал, яким учні повинні навчитися легко і швидко оперувати у процесі спілкування німецької мовою, через це оволодіння нею – необхідна передумова використання мови як засобу спілкування. Основною метою навчання лексики є створення необхідних передумов для формування мовної діяльності [3, 71].

Упродовж багатьох десятиліть науковці досліджували проблему навчання лексичного матеріалу. Існує багато праць на цю тему. Але це питання й до сьогодні залишається актуальним [1, 50]. У цій роботі наведена спроба узагальнити вже відомі знання, конкретизувати їх та дослідити етапи навчання лексичного матеріалу, методи, які дають найефективніші результати, прийоми, які допомагають учням краще опанувати та закріплювати нові слова на уроці іноземної мови [2, 117].

Володіння іноземною мовою передбачає знання певної кількості слів. Проте, одного лише знання слів для здійснення мовної діяльності недостатньо. Можна знати багато слів, але не вміти їх використовувати під час спілкування. Для практичного використання лексики в мові потрібно піклуватися про розвиток в учнів автоматизовано підбирати слова під час мовлення та включати їх у синтагму і фразу, стежачи за правилами лексичної єдності німецької мови [3, 69].

Засоби наочності – це важливий елемент системи засобів навчання. **Наочність** – універсальний засіб навчання і виховання, яке відображає різноманіття конкретних явищ, предметів навколишнього світу; організує сприйняття і спостереження учнями реальної дійсності; значно впливає на сенсорну сферу учня, розвиває його спостережливість, мислення, уяву; підвищує якість засвоєння і т.д [2, 114]. Однак, незважаючи на наочності, невміле їх використання може не здійснити навчальну мету та стати перешкодою на шляху до глибокого оволодіння знаннями, пізнання істотних зв'язків і закономірностей. Принцип наочності сформулював і обґрунтував Я. А. Коменський: "... все, що тільки можна, представляти для сприйняття почуттями, а саме: видиме – зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, доступне дотику – шляхом дотику. Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти декількома почуттями, нехай вони відразу схоплюються декількома почуттями" [1, 50]. Цей принцип актуальний і в наш час. Він знаходить своє відображення в різноманітті видів наочності і їх класифікацій.

Підходів до систематизації наочних засобів досить багато. Розглянемо дві класифікації. За критерієм взаємодії учня з об'єктом наочності вона може бути споглядальною та дієвою [3, 71]. Споглядальною наочність є тоді, коли учні під керівництвом учителя спостерігають, розглядають об'єкти в натурі або в зображеннях; дієвою є наочність – коли пізнають об'єкти, діючи: виготовляють (моделі, карти, діаграми, таблиці), спостерігають і виготовляють різні предмети й матеріали в навчальних майстернях, кабінетах, лабораторіях тощо. Поєднуючи споглядання з дією, наочність допомагає засвоювати знання глибше й повніше, ніж спостереження без праці [2, 116].

За критерієм відображення засоби наочності поділяють на такі види:

1. Натуральні об'єкти – рослини, тварини, знаряддя і продукти праці, мінерали, хімічні речовини та ін. Конкретність, повнота, багатогранність натуральних об'єктів не можуть замінити штучні зображення [1, 49].

2. Зображальні (образно-опосередковані) засоби – навчальні картини, репродукції художніх картин, макети, муляжі та ін. Цінність їх у тому, що вони в яскравій образній формі відображають складні предмети і явища [2, 111].

3. Схематичні засоби – географічні, топографічні, історичні карти, схеми, малюнки, діаграми, графіки тощо. Вони відображають дійсність в умовних, символічних і графічних формах, схематично, але чітко показують кількість просторові відношення між окремими елементарними відображених явищ, зв'язки і залежності між різними сторонами об'єкта [3, 70].

Відповідно до іншої класифікації (Г. М. Коджаспирова) наочні засоби діляться на дві групи: предметні і образотворчі. Носіями **предметної наочності** виступають натуральні об'єкти або їх замітники, які створюють ясні враження і уявлення про предмет [2, 115]. **Образотворча наочність**, в свою чергу, підрозділяється на **словесну, образну і символічну**. Викладач може створити яскравий образ не тільки за допомогою видимих предметів, він має для цього виражальні засоби мови. До образним засобів відносяться макети, муляжі, моделі, картини, ілюстрації, малюнки; до символічних – схеми, креслення, карти, символи [1, 50].

Найважливішою вимогою до наочної допомоги є виховний і розвивальний її характер. Наочність, яку використовує вчитель, повинна: сприяти активізації пізнавальних здібностей дітей, розвитку їхнього мислення й мовлення, стійкої уваги, пам'яті, спостережливості; удосконалювати аналітико-синтетичні вміння порівнювати, узагальнювати, доводити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, проводити аналогію, формувати творчі здібності, самостійність і навички самоконтролю тощо. Знання всіх розглянутих вимог до наочності допоможе усунути недоліки, що часто зустрічаються при використанні її на уроках [3, 72].

Отже, знання всіх розглянутих видів наочності допоможе молодшому школяреві, мислення якого ще відрізняється конкретно-образним характером, засвоїти мовні явища і факти, стимулювати пізнавальну і творчу активність, розвивати інтерес до навчання.

Список використаної літератури:

1. Коломінова О. О. Формування англомовної лексичної компетенції / О.О. Коломінова. – К.: 2005. – № 2. – С.48–51.
2. Ніколаєва С. Ю. та інші. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 1999. – С. 100–120.
3. Побединська С. Є. З досвіду навчання учнів старших класів розуміння лексики / С. Є. Побединська // Методика викладання ін. мови. – М.: Наука, – 2003. – С. 68–73.

Науковий керівник: викладач К. В. Дворова

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Н. С. Костіцина

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Література та художнє слово завжди були одним із основних засобів вибудови людиною культури, історії і життя в цілому. Важливість вивчення літератури різних країн в різні періоди їх існування в школі зумовлює спрямування зусиль вчителя на